

HET ZONDERLINGE KERSTGESCHENK

Uit het Duitsch

door

VEKA

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

Het zonderlinge Kerstgeschenk

DOOR

V E K A

TWEEDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

DE BOER VAN WEIDEHOF.

De laatste tonen van het adventslied waren weggestorven. Nu zweeg ook het orgel en aller oogen richtten zich op den predikant, die, nadat hij een innig gebed uitgesproken had, de woorden van zijn tekst voorlas. Het was het hoofdstuk voor den laatsten advent ¹⁾ „*Verblijdt u in den Heere te allen tijde; wederom zeg ik: verblijdt u. Uwe bescheidenheid zij allen menschen bekend. De Heere is nabij. Weest in geen ding bezorgd; maar laat uwe begeerten in alles, door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God.*

En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en zinnen bewaren in Christus Jezus.”

En toen hij uit dezen kostelijken adventsgroet de woorden: „*Uwe bescheidenheid zij allen menschen bekend. De Heere is nabij!*” tot tekst nam, bemerkte men spoedig dat hier geen vreemdeling tot vreemden sprak, maar

¹⁾ „Adventsdagen” alzoo noemt men de 4 Zondagen, die aan het Kerstfeest voorafgaan.

dat de man op den preekstoel zijn volkje kende. Met ernst en nadruk wees hij op de zachtmoedigheid als roeping van den waren christen. „Want,” zoo sprak hij, „het Grieksche woord dat de Apostel in dezen brief gebruikt voor „bescheidenheid” heeft ook de beteekenis van „zachtmoedigheid, vriendelijkheid,” zoodat de Apostel naar het woord van den Heiland: *„Leert van mij dat ik zachtmoedig ben en nederig van harte en gij zult rust vinden voor uwe ziel,”* hier evenzeer bedoelde: Uwe zachtmoedigheid zij allen menschen bekend; gelijk deze zelfde Apostel in een anderen brief had geschreven: *„De zon ga niet onder over uwen toorn.”*

Dicht onder den kansel zat een oude boer. Hij wendde geen oog van den dominee af en van tijd tot tijd verhief zijne borst zich en liet hij een diepen zucht hooren. De vrouw, die naast hem zat, had reeds bij het eerste deel van de treffende rede naar den zakdoek gegrepen en hield dien nauwelijks meer van de oogen af.

De preek was ten einde, gebed en zegen uitgesproken en alles stroomde naar buiten. De twee oudjes onder den preekstoel hadden bijna tot het laatste gewacht. Nu stapten ook zij de kerk uit. Reeds in de deur kwam eene jonge boerin met een rond, frisch gelaat hun te gemoet.

„Waar blijft gij toch zoo lang?” zeide zij, terwijl zij den ouden man de hand schudde. „Lize is erg ziek,

zij ligt te bed; daarom wilde ik u zeggen dat ik heden avond niet bij u kan komen. Men wordt ongeruster als men reeds één kind onder de aarde heeft."

Daarbij liet zij den blik over de kindergraven gaan en veegde met de punt van haar schort over de schitterend blauwe oogen, meer uit gewoonte, naar het scheen, dan wel, omdat het juist noodig was.

„Nu, van harte beterschap," zeide de moeder. „Ik kom morgen wel eens naar Liesje kijken."

Hierbij drukten zij elkander de hand tot afscheid en terwijl de jonge vrouw den weg naar het dorp insloeg, gingen de beide oudjes dwars over het kerkhof den weg, die naar het open veld leidde.

Hoe stil en vreedzaam lagen die graven in hunne witte bedekking, enkele versierd, met een grafteeken dat boven de sneeuw uitstak en zoo ernstig en deftig wenkte, als wilde het den voorbijgangers nog in een anderen zin het woord van den zoeeven gehoorde tekst in het hart drukken: „*De Heere is nabij!*"

Of die twee de prediking er van verstonden?

Stil en zwijgend gingen zij hun weg, de man een weinig vooruit, de vrouw met korte schreden dicht achter hem. Een-, tweemaal had zij eene beweging gemaakt, als wilde zij wat zeggen, maar telkens was het, als zij met een schuwen blik naar haren man keek, of de woorden in haren mond bleven steken. Eindelijk ving zij toch aan.

„Wat ziet die Christien er toch gezond en vergenoegd uit. Het is ook geen wonder, want niet ieder heeft het zoo goed als zij. En Marie zit er ook maar warmpjes in op haar molen; jammer maar, dat zij zoover van ons afwoont.”

„En van de kerk,” bromde de boer. „Daar laat zij zich in het geheel niet meer zien.”

„Marie is zoo onverschillig niet, die zou wel willen komen. Het is echter treurig, dat haar man zoo geen behoefte heeft aan het gebed,” verontschuldigde de moeder, en daar zij geen antwoord kreeg, ging zij voort: „En over twee jaar, als Frans zijn tijd uitgediend heeft, dan neemt hij de boerderij over en trouwt met Augusta en kunnen wij beiden eens recht aangenaam rust nemen.”

Daarbij zuchtte zij diep, en daar zij toch niets dan goeds gezegd had, lag het voor de hand, dat die verzuchting datgene betrof, wat zij nog op het hart had gehouden, omdat haar de moed ontbrak het te zeggen. Zij sloeg te gelijker tijd een blik naar den boer, alsof hij haar helpen moest.

Deze hield echter het hoofd naar omlaag en sprak geen woord.

Een oogenblik stapten zij zwijgend voort, maar kort daarop begon de boerin weer opnieuw: „Wat was dat een schoone preek vandaag, Gottlieb.”

„Ja, een schoone preek,” bevestigde hij.

„Wat heeft de dominee dat ééne, over de zachtmoedigheid schoon verklaard, en dat wij de zon niet moeten laten ondergaan over onzen toorn. Ach! Ach!” en daarbij brak zij in snikken uit, „en nu is het reeds acht jaar dat onze Catharina

„Zwijg!” riep de boer en zij zelve hield verschrikt op, toen die naam over hare lippen was. De man deed nog een paar heftige stappen voorwaarts, als een, die zijne gedachten wil ontvluchten, daarna wendde hij zich om.

„Moeder,” zeide hij, „waarom haalt gij toch altijd die oude geschiedenis op? Gij hebt mij toch beloofd, dat gij er niet meer over zoudt spreken.

Het is mij ook wonderlijk te moede geweest onder de prediking en ongetwijfeld heeft de dominee volkomen gelijk met alles wat hij gezegd heeft, maar in den Bijbel staat ook het vijfde gebod: „*Eert uwen vader en uwe moeder, opdat het u welga en gij lang leeft op de aarde.* En wie vader en moeder niet eert, moet zich niet verwonderen als het hem kwalijk gaat. Zooals men zijn bed opmaakt, moet men liggen.

Ik heb het Catharina toenmaals ernstig gezegd,” ging hij voort na een korte pauze, „dat is een slechte kerel en mijn zegen krijgt gij nimmer over uw huwelijk. Wilt gij het echter met alle geweld doorzetten, zoo

maak, dat gij wekomt; — ik roep u niet weder.”

Intusschen hadden zij al pratende de hoeve bereikt. Te gelijker tijd riep een heldere stem achter hen: „Goeden middag samen!” en toen zij zich omkeerden, kwam een jonge boer met rustige schreden naar hen toe.

„Zoo, zijt gij het, Martin,” zeide de oude, en de donkere rimpels op zijn voorhoofd werden voor het eerst weggestreken, „waar zijt gij toch gebleven na de kerk, ik heb nog zoo naar u rondgekeken.”

„Ik was in de kerkekamer bij den dominee en toen ik er uitkwam, waart gij reeds zoover vooruit, dat ik u niet meer in kon halen. Maar als gij het goedvindt, ga ik een oogenblikje mee naar binnen.”

„Gij zijt welkom, altijd welkom, Martin,” zeide de boer. „Maar zeg eens, wat hadt gij weer met den dominee?”

„O, niets bijzonders. De dominee zeide mij alleen, dat de directeur van het Reddingshuis, waarin ik op zijn raad den ongelukkigen Jacob onlangs gebracht heb, morgen in de stad kwam en nu verzocht hij mij, of ik er heen wilde gaan om met hem te spreken en eens naar Jacob's toestand te vragen. Hij zelf kan niet, want hij moet het huwelijk inzegenen van Hermans.”

„En dus komt ge heden avond ook niet bij ons?”

„Neen, oom, ik ging u juist achterna, om u te zeggen, dat gij heden avond niet op mij moet wachten; ik moet

Jacob's moeder van avond spreken, misschien heeft zij mij wat voor haar armen jongen mee te geven en dus zal het te laat worden."

„Maar eet toch nu in ieder geval een lepel soep met ons mee," vroeg de boerin, „ik heb vandaag een lekker stuk varkensvleesch in de pan."

„Heel graag, tante, maar moeder wacht op mij, en ge weet dat ze er op gesteld is, dat alles in de gewone orde toegaat en ik haar dus niet wil laten wachten. Indien het mij echter mogelijk is, kom ik morgen bij u om te vertellen wat ik in de stad gehoord heb."

„Ja, doe dat, Martin," zeide de boer. „Het spijt mij echter voor vanavond, want het is of het voor mij geen Zondag is, als gij er niet geweest zijt."

Toen Martin spoedig daarop heenging, begeleidde de boerin hem tot aan de deur. „Hoe jammer," zeide zij, „dat gij nu juist niet kunt komen. Ik had zoo op u gerekend. De dominee heeft mijn oudje heden zeer diep in het hart gegrepen, ik merkte het al, toen wij de kerk uitkwamen, en toen heb ik het nog eens weer gewaagd om over Catharien te spreken."

„Ik weet het, tante! ik weet het," hernam de jonge man, en een donkere wolk overschaduwde zijn open gelaat. „Ik kon het nog juist hooren, toen ik achter u kwam. Maar wees daarom niet bedroefd, dat ik niet kan komen. Ik mocht door mijne woorden eens

bederven, wat God de Heere onder de prediking aangevangen heeft. Doe liever, wat de dominee ons vermaand heeft: „*Laat al uwe begeerten door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God* En nu, vaarwel tante.”

Hij ging, en de vrouw zag hem lang met vochtige oogen na. Toen zij weder binnenkwam, zeide de boer: „Die Martin is toch een uitnemende kerel. Al kan ik Catharina al het harteleed vergeven dat zij u en mij heeft aangedaan; dat zij Martin in den steek gelaten heeft voor zulk een schooier, vergeef ik haar nimmer.”

II.

IN DE STAD.

In de straten van B. heerschte thans een buitengewone drukte. Wie al die uitstallingen en winkels gezien had, en die menigte menschen, die in onrustige beweging af en aan stroomde, zou wel moeilijk op de gedachte gekomen zijn, dat het heden Zondag was, de dag, waarvan God gebiedt: „*Dan zult gij geen werk doen!*” Slechts een enkele gesloten winkel getuigde dat de eigenaar den Zondag in eere hield.

Doch niet te midden van al dat bonte gewemel voert onze weg, neen, ver buiten de poort, waar de straten nauwer en stiller worden en tusschen hooge fabrieksgebouwen arme, ellendige hutten staan.

In een er van, de armste misschien, lag in een zolderkamertje een jonge vrouw, op wier bleek gelaat eene lange geschiedenis van kommer en gebrek te lezen was; achter de kachel hurkte een kleine jongen, die af en toe in de verstijfde handen blies, want de kachel was heden morgen niet aangemaakt, daar de brandstof op was. Hoe klein het vertrek ook was, 't scheen nog te groot voor het huisraad, dat de bewoonster nog overgebleven was.

Ja, wie die vrouw daar zoo bleek en met ingevallen wangen had zien liggen, zou wel nimmer op de gedachte gekomen zijn, dat zij voor nog geen acht jaren het schoonste meisje in het dorp was geweest, de lievelingsdochter van den rijken boer van Weidehof, door velen bewonderd. Zij was echter reeds van hare jeugd af zoo goed als verloofd met haren neef Martin, een flinken kerel, die de boerderij van zijne moeder bestuurde, waarvan hij spoedig eigenaar hoopte te zijn en waar hij zijne Catharina als meesteres in zou brengen; zijne moeder zou in een lief huisje aan het eind van het dorp gaan wonen, van waar ze in de verte de boerderij kon zien en meermalen met eigen oogen ge-

tuige hoopte te zijn van het huwelijksgeluk harer kinderen. Reeds was de dag van het huwelijk bepaald, toen de zoon van den muziekmeester, die in de stad gestudeerd had, een bezoek in het dorp bracht. Dat was een fijn heer, die met allerlei schoone praatjes het ijdele meisje het hoofd op hol wist te brengen en haar wijs te maken, dat zij veel te schoon was voor een boerenkinkel en het inderdaad jammer zou zijn als zij eene boerin werd. Kortom, Catharina had spoedig voor niemand anders meer oogen dan voor hem en verklaarde ten slotte kort en goed, dat zij met mijnheer Grubert wilde trouwen en met niemand anders en Martin kon zij van toen af niet meer uitstaan. Dat gaf booze dagen en heftige tooneelen in de boerderij; want had de boer al een stijf hoofd, Catharina niet minder en of haar vader haar al honderdmaal voorhield, dat Grubert een liederlijk mensch en een dronkaard was, zij zette ten slotte haren wil toch door.

Inderdaad was het een treurige bruiloft, want van hare familie was er niemand gekomen en in plaats van des vaders zegen, die der kinderen huizen bouwt, nam zij niets mede dan het bittere woord des vaders: „Zoo loop dan uwe ellende tegemoet, indien gij toch niet anders wilt! Ik roep u niet weder!”

Zij had het toen niet zeer ter harte genomen, zij rekende te vast op haar vaders voorliefde voor haar

en meende dat zijn toorn niet lang zou duren. Zoo dacht haar man ook. Toen echter de eerste brief ongeopend terug kwam en de tweede en de derde ook, begon men toch op een anderen toon te zingen. Catharina weende en haar man raasde en schold.

Ach, was dat nog maar de eenige ontgoocheling gebleven. Maar, hoelang zij het zich ook wilde ontkennen, eindelijk moesten haar toch de oogen open gaan voor het liederlijke leven van haren man. De gansche stad sprak er van en hij verloor de eene les na de andere en ten slotte zijne betrekking als organist, daar hij zich in dronken toestand aan een paar groote onachtzaamheden had schuldig gemaakt. Toen was Hansje omstreeks drie jaar oud. Wat moesten zij nu beginnen, zonder brood en zonder verdiensten?

In W. konden zij natuurlijk niet langer blijven. Zoo vestigden zij zich metterwoon in B. Deze stad lag wel dichter bij hare geboorteplaats, maar in de groote stad wist niemand iets kwaads van hem, en zoo moest het hem gemakkelijk vallen van nieuws aan te beginnen.

Maar helaas! in B. knoopte hij zijne kennismaking daar aan, waar hij ze in W. afgebroken had, namelijk in de herbergen; die kende hij spoedig alle en werd een zoo getrouw bezoeker, dat hij zelden nuchteren thuis kwam. Dat waren dagen vol zorg en kommer en nachten vol angst en tranen voor de arme vrouw

tot op dien schrikkelijken nacht, toen men haar man tegen den morgen in volslagen delirium thuis bracht. Hij was ook niet weder bijgekomen, maar bewusteloos en onder woest getier gestorven. Zoo stond zij dus met den armen knaap alleen in de wereld.

Zoolang het haar goed of althans redelijk gegaan was, had zij af en toe nog wel eens naar huis geschreven zonder echter ooit antwoord te krijgen. Maar nu, waar zij in ellende zat, te gaan schrijven, al moest zij toestemmen dat haar vader indertijd recht had gezien en zij verkeerd, en ootmoedig om vergiffenis en hulp te bedelen, neen, dat zou zij niet van zich kunnen verkrijgen, daartoe was haar hart nog te hard en te trotsch. Zij meende, dat zij wel met eigen kracht er door zou komen en geen andere hulp noodig zou hebben. Zoo had zij dan van vroeg tot laat gearbeid en zich zelven iederen beet onthouden om haar kind maar geen gebrek te laten lijden.

Dat was ook tot heden toe goed gegaan, want Catharina was vlijtig en bekwaam en van jongsaf aan orde en zuinigheid gewend. Maar sedert den herfst gevoelde zij, dat hare krachten afnamen en alle arbeid haar zwaar werd. En toen zij den vorigen avond naar huis was gekomen, was zij als 't ware onmachtig op haar bed neergevallen. Wat moest het worden indien zij ernstig krank werd!

Die gedachte had haar den ganschen tijd geen rust gelaten. Terwijl haar kind aan hare zijde rustig sliep, had zij haar hoofd met duizend bange zorgen en gedachten gemarteld. Daartusschen waren allerlei beelden en herinneringen bij haar opgekomen; de boerderij met haar vriendelijke, warme voorkamer, de eerbiedwaardige gestalten der ouders en haar eigen gelukkige kindsheid; en zij zou, wat daar tusschen lag, wel met haar heete tranen willen wegspoelen. Ja, haar trotsche hart begon toch recht week te worden in de school des Heeren.

En toen de morgen gekomen was en de klokken zoo feestelijk over haar heen klonken, had zij voor de eerste maal weder sedert langen tijd naar haren Bijbel gegrepen en daaruit, gelijk vader thuis gewoon was, het voor dien dag aangewezen hoofdstuk van den laatsten advent gelezen. Het lag nog opengeslagen voor haar: *„Verblijdt u in den Heere te allen tijde; wederom zeg ik: Verblijdt u!”* Dat scheen haar waarlijk al zeer weinig in haren treurigen toestand te passen, want van vreugde in den Heer, die ook met de grootste droefheid gepaard kan gaan, had zij nog geen besef. Maar het andere vers had haar getroffen: *„Uwe bescheidenheid zij allen menschen bekend. De Heere is nabij.”*

„De Heere is nabij,” herhaalde zij en moest daarbij onwillekeurig, in plaats van aan Kerstmis, aan haren dood denken. Wat zou er van haar kind worden als zij

stierf? — Wat, indien zij haren trots eens overwon en haar vader smeekte om erbarming, niet voor haar maar voor haar kind?

Een straal van hoop viel bij deze gedachte in hare ziel en gaf haar moed.

Haar vader was, hoewel met een onbuigzamen wil, een vroom man, dat wist zij en zij was toch zijne dochter en Hansje zijn kleinkind ondanks alles. En als zij verder las: „*Laat al uwe begeerten door bidden en smeeken met dankzegging bekend worden bij God,*” vouwde zij hare handen en hoewel ook geen woord over hare lippen kwam, Hij, die in het hart ziet, verstond ook de stille spraak der tranen wel, die al heeter over hare wangen rolden.

„Eten we van morgen geen boterham moeder?” vroeg Hansje. De vrouw stond met moeite op, trok de kast open en overhandigde hem een stuk brood, het laatste, dat zij in huis had.

„Maar wat hebt u nu, moeder?”

„Ik heb geen honger, lief kind,” antwoordde zij.

„Dan moet u toch eens van mij happen.”

Zij voldeed aan zijn verlangen, waarop de kleine, door hare verzekering, dat zij nu genoeg had, ten volle tevreden, zich met zijn snee brood in den hoek van den haard terugtrok, terwijl de vrouw in de laden van haar kast begon te snuffelen.

Zij vond wel niet veel kostbaarheden, maar wel wat zij zocht: oude brieven en daarbij een onbeschreven blad, dat zij zorgvuldig gladstreek. Ook een couvert, wat verfrommeld door het lange liggen, maar ook nog onbeschreven, zoowel als haar mans pen en inktkoker waren nog voorhanden. Zij goot er een weinig water in en roerde het met een lucifertje om.

Daar werd aan de deur geklopt en het plumpe maar goedmoedige gezicht van haar buurvrouw keek naar binnen.

„Wel, hoe gaat het, vrouw Grubert, al op? Goede tijd, wat is het hier koud, hier zou men een ijskegel worden! Waarom hebt ge geen vuur gemaakt, nu gij toch opgestaan zijt?”

Catharina gaf met zichtbaren onwil te kennen, dat haar brandstof op was, en zij geen geld had om nieuwe te koopen.

„Zoo, en dan is de weg naar vrouw Hoffman te ver, dat ge niet naar beneden kunt komen en zeggen: Vrouw Hoffman, ik heb geen hout, leen mij een paar blokken en een paar scheppen kolen er bij. Ik ben toch geen onmensch en gij kunt het mij teruggeven, als gij geld hebt. Hebt ge nog aardappelen?”

Ja, zij had er nog eenige. Zij nam dus het aanbod van de goede vrouw dankbaar aan, en spoedig daarop brandde een helder vuurtje in den haard en Hansje stond met glinsterende oogen er voor en smulde aan

een appel, dien de buurvrouw hem gegeven had, terwijl de moeder den kleinen voorraad aardappelen in tweeën deelde en de eene helft op het vuur zette. Haar schrijfgerei schoof zij op zijde. Zij had er nu toch geen rust voor.

„Moeder,” zeide Hansje toen hij na den maaltijd aan het venster stond en naar beneden keek, „zouden we van het jaar weer geen Kerstfeest vieren?”

„Ik geloof 't haast niet, Hansje.”

„Waarom niet, moeder? Komt de Heere Jezus dan niet bij arme kinderen, die op een zolderkamertje wonen?”

„Dat wel, en misschien komt Hij spoedig ook bij u, als gij zoet zijt. Maar stoor mij nu niet, ik moet een brief schrijven.”

Ze nam de pen in de hand, maar 't was een zware taak, zwaarder dan zij gedacht had en de klok sloeg vier uur, toen zij eindelijk klaar was. Zij vouwde den brief dicht en stak hem in het couvert. Hare hand beefde toen zij den naam haars vaders schreef en een paar heete tranen vielen op de enveloppe.

„Had ik nu maar een postzegel,” zeide zij halffluid.

„Wat moet u hebben, moeder?” vroegde Hansje.

„Een postzegel voor mijn brief, maar ik heb geen geld om er een te koopen en zonder postzegel neemt grootvader hem niet aan.”

„Grootvader? Wie is dat dan, grootvader?”

Toen nam zij den lieven jongen op haren schoot en

vertelde hem van haar ouders en van Weidehof en hoe heerlijk het daar altijd met het Kerstfeest was.

De oogen van het kind straalden en zijne wangen gloeiden bij de gedachte aan zooveel heerlijks.

„Moeder,” vroeg hij, „waarom gaan wij niet liever naar grootvader in Weidehof, als het daar zoo mooi is?”

„Misschien zult gij er nog eenmaal komen, Hansje! Ik heb juist aan grootvader geschreven en gevraagd of hij het toestaat.”

„In den brief, waarvoor gij een postzegel hebben wilt?”

„Ja, mijn kind.” —

„Moeder, kan ik niet naar de post gaan en vragen of ze mij er een willen geven?”

„Neen, lief kind, dat gaat niet.”

„Of naar vrouw Hoffman?”

„Neen, stil nu maar, de brief heeft tijd tot morgen.”

De knaap gleed van zijn moeders schoot af en beschouwde den merkwaardigen brief. Maar hij zeide niets meer en toen het nu zoo stil in het kamertje werd, zonk de vrouw moede en uitgeput in de kussens.

Toen zij den volgenden morgen opstond, kleedde zij zich aan om zich naar haar werkhuis te begeven, waar zij elken Maandag moest komen werken en gewoonlijk Hansje meebracht. Zij voelde echter wel dat zij het niet zou kunnen volhouden en had Hansje maar bij vrouw Hoffman gebracht.

In den namiddag kwam zij thuis, doodmoede en elk oogenblik bevreesd dat zij in elkaar zou zakken. Met moeite was zij met Hansje de trap opgeklommen en viel op een stoel neder.

Weldra viel zij in slaap.

Nog altijd lag de brief aan grootvader op de tafel, welken Hansje wel twintig maal met nieuwsgierige bliken bekeken had en waarvan moeder gezegd had: „hij heeft tijd tot morgen.”

Ruim een uur had zij geslapen, toen zij plotseling met een schrik wakker werd en verbaasd was dat het zoo donker was geworden.

Zij riep Hansje, maar kreeg geen antwoord.

„Hij zal bij vrouw Hoffman zijn,” dacht ze.

Maar de deur aan de overzijde was gesloten, dus daar kon hij niet zijn, en toen hare oogen wat aan de duisternis gewend waren en zij rondkeek, bemerkte zij dat de brief verdwenen was. Een vreeselijke onrust maakte zich van haar meester.

Dat hij ongemerkt weggeslopen was, om den gewichtigen brief naar de post te brengen, daar viel niet aan te twifelen. Maar zou hij in staat zijn, den tamelijk langen weg alleen te vinden? Vooral nu en in het donker? De ééne minuut na de andere verstreek en met ieder oogenblik steeg haar angst en onrust. Zij opende het raam en keek naar buiten. Stil en door het licht

der maan liefelijk beschenen lag de straat voor haar, doch hoe scherp zij ook tuurde, nergens een spoor van haar kind.

Daar hoorde zij plotseling voetstappen op de trap dicht bij hare deur en tegelijk eene stem, die haar zoo vreemd en toch zoo bekend in de ooren klonk. Snel wierp zij het raam dicht en trachtte zich naar de deur te begeven. Maar reeds werd ze opengeworpen en met schitterende oogen en hoogroode wangen stoof de knaap naar binnen.

„Moeder, nu heb ik toch een postzegel op den brief geplakt en hem alleen in de bus geworpen. En dezen ruiter heeft de man voor mij gekocht en dan nog een heele mand vol voor u, en hij zegt, dat hij grootvader kent en dat ik hem „Oom” moet noemen.”

De vrouw luisterde niet meer naar de met zooveel vuur uitgesproken taal van haar kind. Hare oogen waren als wezenloos op den man gericht, die in de halfgeopende deur was blijven staan en hare armen, die nog zoeeven haren lieveling wilden omklemmen, zonken onmachtig langs haar neer. Zoo stond zij daar als eene misdadigster tegenover haren rechter.

„Martin!” stamelde zij nauw hoorbaar.

„Ja, ik ben het,” zeide de jonge man, „en ik dank God, dat ik u eindelijk gevonden heb, Catharina. In zulk een ellende hebt gij dus geleefd en zoo dicht bij ons, en wij hebben er niets van geweten!”

„Ik heb niet anders verdiend,” zeide zij met neergeslagen blikken, „en heb geen aanspraak meer op het ouderlijk huis.”

„Zoo gij geen ander recht meer hadt, dan toch nog altijd het recht van den verloren zoon. En al hadt gij

tien duizend maal erger gedaan, dat blijft u toch altijd.”

„Ja, maar ik heb het niet van mijzelf kunnen verkrijgen als bedelaarster aan de deur te kloppen, die ik eens zoo trotsch den rug toegekeerd heb. Ik ware liever gestorven.”

„En gij hebt het toch gedaan, Catharina, toch hebt ge aan uw vader geschreven.”

„Niet voor mij,” zeide zij haastig, „slechts voor mijn kind. Ik was de laatste dagen zoo ziek en als ik kom te sterven wat moet er dan van hem worden? Martin, ik heb het niet aan u verdiend, dat weet God, maar beloof het mij om des lieven Heilands wil, niet voor mij, dat weet ge wel, maar voor mijn kind, dat gij Vader voor mij smeeken wilt hem niet te verstooten, als ik zal gestorven zijn.”

Hij gaf haar de hand er op.

„Wij spreken daarover later,” hernam hij. En nu wilde hij, dat zij zich voor alle dingen aan tafel zette, terwijl hij allerlei heerlijke dingen uit de mand haalde en haar en Hansje voorzette. Martin bemerkte met genoegen, dat de kleine niet eer toetastte, voor hij met gevouwen handen zijn tafelgebed had opgezegd, maar vervolgens ging het smakelijk naar binnen, terwijl zijne moeder nauwelijks iets aan den mond bracht en telkens weder met schuwe blikken tot Martin opzag. Hij vertelde intusschen om haar eenigszins tot kalmte te brengen 't een en ander van hare ouders, van den dominee, en hoe hij ter oorzake van Jacob, des herders jongen, in de stad was gekomen op dringende uitnodiging van den dominee. Vervolgens hoe hij nog 't een en ander aan 't postkantoor te beschikken had, en hoe

juist Hansje daar was gekomen met zijn brief en zijne bezorgdheid over een postzegel had uitgesproken.

„Natuurlijk,” zoo ging hij voort, „heb ik het adres gelezen en het kind naar zijn naam gevraagd en zoo heb ik den weg tot u gevonden. Het is hier ook al weer, evenals altijd met Gods leidingen, alles zoo wonderlijk en toch zoo natuurlijk toegegaan, als had het niet anders kunnen zijn.”

En toen hij zoo verstandig en vertrouwelijk sprak, vatte de arme vrouw tegenover hem ook weer moed, opende haar hart en deed hem een blik slaan in haar eigen jammervol leven.

Langen tijd zaten zij beiden ernstig te overleggen. tot Martin opstond en zeide: „Met al onze beraadslagingen en plannen komen wij niet veel verder, de goede God moet ons den rechten weg wijzen. Wij willen ons aan het woord houden dat de dominee ons gisteren heeft voorgehouden: *„Laat uwe begeerten in alles door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God.”* En nu, Gode bevolen Catharina! ik kom spoedig terug.”

Hij ging heen, en Catharina zat geruimen tijd met gevouwen handen in diep gepeins. Daarop nam zij haar Bijbel en las nog eens het hoofdstuk van den vorigen dag en de tranen, die daarbij onafgebroken over hare wangen rolden, spraken niet alleen van smart, maar ook van vreugde en dankbaarheid.

OOM EN NEEF.

Op den helderen avond was een droevige, onaangename dag gevolgd. De stormwind huilde door den schoorsteen en joeg de sneeuwvlokken dwarrelend door elkander, tot zij, moede en uitgeput op het aardrijk, dat reeds als met een lijkkleed bedekt was, nedervielen.

In de woonkamer van Weidehof was het evenwel warm en gezellig. Een flink haardvuur brandde en uit de keuken drong een heerlijke geur naar binnen. De boer, die op een bank naast den haard zat, scheen van dat alles niets te bemerken. Eene donkere wolk bedekte zijn voorhoofd en uit zijne pijp blies hij den rook in dichte kringen voor zich uit.

„Zooals ik gezegd heb,” herhaalde hij, „den jongen kan zij mij sturen, als zij wil, maar van haar wil ik niets weten.”

„En is dat uw laatste woord, oom?” vroeg hem Martin, die tegenover hem bij het venster stond.

„Mijn laatste. Vóór den tijd ben ik door hare schuld een oud man geworden, maar een man ben ik, Gode zij dank, gebleven, en een man houdt zijn woord. Niet in toorn, maar in vollen, heiligen ernst heb ik haar toenmaals gezegd: „Zoo gij niet anders wilt, ga dan,

maar eer gij den drempel overschrijdt, bedenk het wel, ik roep u niet terug."

„Dat behoeft ge ook niet, oom," hernam de jonge man met levendigheid. „Zij is uit zich zelve gekomen en heeft bij u aangeklopt: bedenk toch op welk een

smeekenden toon zij zich in haren brief tot u wendt."

„Niet voor haar," zeide de oude op somberen toon, „slechts voor haar jongen."

„Omdat zij het niet durfde wagen. Ik heb het gezien, hoe zij de hand op het hart drukte en hare oogen vol tranen stonden, toen ik haar van u sprak. Kon ik u de ellende schilderen, waarin ik haar gevonden heb, die bleeke, uitgeteerde wangen, dat sombere dakkamertje. Nog heeft de rijke boerendochter liever gebrek geleden dan vreemden te hulp te roepen, maar hoe zal het gaan,

als zij uit louter gebrek inderdaad ziek wordt? Kunt gij de gedachte verdragen dat uw kleinkind gaat bedelen?"

De boer was opgesprongen en ging met driftige schreden de kamer op en neer. Opeens bleef hij voor de groote eikenhouten kast staan, opende haar en nam er een paar rolletjes geld uit. „Daar," zeide hij terwijl hij ze Martin overhandigde, „geef haar die, hetzij ineens of zoo nu en dan, al naar het u goed dunkt. Gij hebt u zelven nu toch eenmaal als haar vriend en advocaat opgeworpen, ofschoon zij het waarlijk niet aan u verdiend heeft."

„En met dit geld," hernam de jonge man zonder eenige vrees, „denkt gij u los te koopen van den plicht om vergiffenis te schenken? Bedenk toch hoe dringend de dominé het ons gisteren op het hart gedrukt heeft, dat wij vergevensgezind moeten zijn en de zon niet moeten laten ondergaan over onzen toorn, als de roeping van den christen. En het is uw eigen kind, dat gij terugstoot. Hoe zult gij de vijfde bede uit het „Onze Vader" bidden en hoe zult gij aan den avondmaalsdisch gaan, zonder dat uw eigen geweten u aanklaagt en veroordeelt van wege uwe onbarmhartigheid?"

„Martin, maak me niet doll!" schreeuwde de boer en liep in de kamer rond, als iemand, die niet in staat is zijn toorn te bedwingen. Vervolgens plaatste hij zich vlak voor zijn neef en zeide met eene van smart

bevende stem: „Martin, ik heb van u verdragen, wat geen ander mij had moeten zeggen, daar het mij zoo bitter bedroefd heeft, dat juist uit ons huis u zulk een harteleed moest treffen. Maar nu is het genoeg en nu geen woord meer. Ik zou niet gaarne willen, dat wij om harentwil moesten scheiden.”

„Daarvoor beware ons de Heer, oom,” hernam de jonge boer.

„Laat mij dan nu alleen, en als gij weer komt, dan geen woord meer over den brief noch over haar, belooft ge me dat?” Hij stak zijne hand toe. Aarzelend sloeg Martin toe. De oude zag hem onderzoekend aan.

„Zijt gij boos op mij?”

„Neen, oom.”

„Nu, laat mij dan alleen. Tot wederziens!”

Zij drukten elkander de hand en Martin keerde zich om, om heen te gaan. Aan de deur keek hij nog eenmaal om. Daar zat de boer op de bank bij den haard, de handen voor 't gelaat en snikte luid.

Toen Martin door de keuken ging, zag hij de boerin met roodgeweende oogen voor den haard staan. „Wel, Martin, hoe staat het?” vroeg zij angstig. „Gij hebt zeker niets bij hem gedaan kunnen krijgen?”

De jonge man schudde treurig het hoofd. „Van den *weiboer* heb ik dit geld gekregen,” zeide hij, „maar

van den *vader* geen woord van liefde voor het hart zijner dochter."

„Naar mij wil hij ook niet meer hooren," klaagde de vrouw, „ja, hij heeft mij verboden, zelfs haren naam te noemen. En toch, geloof mij, lijdt hij er meer onder dan ik. Wel meer dan honderd maal heeft hij gisteren den brief gelezen, als hij meende, dat ik niet naar hem keek, en dan staart hij als wezenloos voor zich uit, en zucht dat het een steen zou vermurwen. En dat nu alleen, omdat hij in onnadenkendheid een dwaas woord heeft gesproken en nu als man van eer meent, dat hij niet terug kan."

„Dan blijft maar één ding over, tante," zeide hij beslist, „wij moeten haar ongeroepen bij hem in huis brengen, tegen zijn wil en zonder dat hij er te voren iets van bemerkt."

„Martin!" riep de boerin verschrikt.

Maar hij trad dicht op haar toe en zette haar met kalme stem het plan uiteen, dat hij voor het uiterste geval in den nacht, biddende tot God, ontworpen had.

„Het is een geluk, dat Frans niet hier is, hij is nog onverzettelijker dan zijn vader, die zou hem nog des te meer ophitsen. Met Marie en Christien bespreek ik de zaak nog heden, zoodat zij er van weten en het plan niet in duigen doen vallen door hare bezwaren."

„Als dat maar goed afloopt," zeide zij angstvallig.

„Vrees niet, tante,” troostte de jonge man, „wij nemen toch onzen God mee in den bond, die de harten der menschen leidt als waterbeken en die wel hardere harten week gemaakt heeft. En nu, vaarwel, God behoede u, en als ik wederkom, dan geen woord over Catharien.” Daarmede drukte hij haar de hand en ging heen. Buiten joeg de wind hem de sneeuwvlokken in 't aangezicht, maar hij sloeg er geen acht op en baande zich door de dik besneeuwde velden kalm en bedaard een weg naar den molen, die aan de oudste dochter van den weiboer toebehoorde. De ontvangst was, zooals hij verwacht had, koud en onverschillig.

„Als vader het zich laat welgevallen, zoo heb ik er niets tegen in te brengen, indien zij namelijk „de zusters” daardoor niet te zeer buitensluit. Indien ik echter in uwe plaats ware en men had mij zoo behandeld als zij u gedaan heeft, zoo zou ik mij wel wachten haar weer na te loopen.”

Martin slikte deze bittere pil en antwoordde met zachtmoedigheid, want hij wilde de zaak niet geheel en al bederven. Goed was het hem echter eerst, toen hij buiten weder met wind en weer kampte. Des te gemakkelijker viel hem de tweede gang. De goedmoedige Christien liepen de tranen over de wangen toen zij van de ellende van haar zuster hoorde.

„Martin,” zeide zij, „als gij die twee weder bij

elkander brengt, dan verdient gij, dat God het u rijkelijk loone." Vervolgens ging zij heen en haalde rokken en doeken van haar en wambuizen en broeken van haren oudsten knaap voor den dag, die wellicht Hansje konden passen en ondertusschen hield zij niet op met vragen en betreuren of sloeg de handen samen en riep: „O, o! wat zal ik blij zijn, als Catharien er weer is! Als 't maar alles goed gaat; dat zou een Kerstfeest kunnen geven, zooals wij het in lang niet gehad hebben."

De jonge man zag met vreugde haar ijver en beloofde tegen den avond zijn knecht te zenden, daar hij onmogelijk al die zaken kon dragen.

„Ja, doe dat," stemde Christien volijverig toe. „Ik vind in dien tusschentijd nog wel wat en doe er nog wat uit de spijskamer bij en een kerstbrood voor Hansje."

Toen Martin eindelijk thuis kwam, had zijne moeder reeds zijn eten van den haard genomen, nadat zij het wel twee uren voor hem had warm gehouden, daar zij nu niet anders dacht, dan dat hij op Weidehof gegeten had. Hem smaakte echter dat koude eten voortreffelijk en terwijl moeder en zuster bedenkelijk het hoofd schudden, was hij vroolijk en goedsmoeds, als een, wien een goed werk reeds half gelukt is.

IV.

DE KERSTAVOND.

Onze boer had in zijne jeugd verscheidene jaren in Duitschland doorgebracht om het landbouwbedrijf te leeren en had daar dus meermalen het Kerstfeest meegevierd. Nu moet ge weten dat het bij onze Oostelijke naburen de gewoonte is om den avond voor Kerstmis in bijna ieder gezin een Kerstboom aan te steken en de kinderen met allerlei geschenken te verrassen zooals hier met Sint-Nicolaas wel gebeurt. Zelfs in de woningen der armen ontbreekt op Kerstavond zoo'n boompje niet en soms weken en maanden van te voren besparen de ouders iets van het karige loon, om op dien avond hun kinderen eenig geschenkje te kunnen geven. Ook hebben vele rijken de gewoonte dien avond warme kleederen aan behoeftige menschen en kinderen uit te deelen, zooals hier wel op de Zondagsscholen plaats heeft, waar gij zeker ook wel eens een Kerstboom gezien hebt. We durven echter niet te verzekeren dat bij al die vreugde de blijde boodschap van de geboorte van Gods Zoon om „vrede op aarde" en in de harten te brengen de hoofdzaak is.

Ieder jaar had de boer, van dat hij een eigen hofstede had bewoond en God zijn huwelijk met vier lieve

kinderen had gezegend, hun zulk een feestavond bereid met een prachtigen Kerstboom, waarbij natuurlijk de verrassingen niet ontbraken en zelfs toen zij al getrouwd waren, had hij die gewoonte volgehouden, zoodat ze op Kerstavond met hunne kinderen allen op Weidehof kwamen. De dagen, die er aan voorafgingen, had zijne vrouw het bijzonder druk om alles te regelen, ditmaal niet minder dan anders na de afspraak met Martin, en zoo was de Kerstavond zelfs veel te vroeg naar haren zin aangebroken.

De klokken in het dorp klonken met heldere stem als wilden zij het iedereen doen hooren: „Christus is geboren!”

De weiboer was anders altijd een der eersten in de kerk. Heden stond hij aarzelend in de deur zijner woning; het gezangboek onder den arm geklemd, keek hij naar zijne vrouw om, die in de kamer nog druk bezig was.

„Gaat gij werkelijk niet mee naar de kerk?”

„Neen, ik ben den ganschen dag niet goed in orde geweest en heb nog heel wat te doen in huis.”

„Gij zijt toch anders alle jaren op tijd klaar geweest,” meende de boer.

„Ja, maar al zou ik ook willen, het is nu toch te laat. Ik ben in 't geheel niet voor de kerk gekleed en voor u is het hoog tijd, dat gij gaat,” sprak zijne vrouw met nadruk.

„Het staat mij in 't geheel niet aan,” zeide de boer.
„Het is waarlijk alsof niets meer zoo is als vroeger.”

Hij zag zijne vrouw aan, alsof hij nog meer wilde zeggen. Maar daar zij hem geen antwoord gaf, zweeg ook hij, en nadat hij nog een oogenblik gearzeld had, wenschte hij haar een kort „Goeden avond” en vertrok.

De boerin ademde vrijer, toen hij de deur achter zich had toegetrokken. Wat was haar de verplaatsing van 't een en ander zwaar gevallen; in de laatste dagen inderdaad had zij er zich niet wel bij gevoeld. Nu echter ging het als de wind door keuken en kelder, dat men nauwelijks kon

gelooven, dat zij dezelfde vrouw was. Eindelijk was alles klaar!

„Kwamen zij nu maar,” dacht zij, niet zonder eenige ontroering. En, alsof zij hunne aankomst daardoor kon bespoedigen, liep zij naar boven en gluurde door het venster of nog niets in aantocht was. Zij behoefde niet lang te wachten. Op den landweg, die naar de stad

leidde, bemerkte zij duidelijk in den helderen maneschijn een voertuig, dat in snellen draf de hofstede naderde. De boerin wist wel wie daarin zat, maar hoe nader de wagen kwam, hoe sneller haar hart klopte bij de bange vraag: „Wat zal het ons brengen? Vrede of oorlog? Nieuwe liefde of heftiger toorn?” —

Daar reed de wagen de hoeve op. De boerin ijfde de trappen af en kwam juist te rechter tijd om de teruggekeerde dochter met den uitroep: „Mijn kind! Mijne Cathrine!” in hare moederarmen op te vangen. „Moeder! Moeder!” snikte de jonge vrouw aan haren hals en het duurde lang eer de beide zoo lang gescheidenen ook maar één ander woord vonden.

Martin had intusschen den kleinen jongen in de warme kamer gebracht. Ook moeder en Catharina kwamen eindelijk naar binnen. En hier, in 't volle licht der lamp zag zij eerst hoe ellendig en bleek haar kind er uitzag, en de gedachte, iets voor haar te moeten doen, bracht haar beter over de eerste ontroering dan al het andere.

De jonge boer maakte zoo spoedig mogelijk alles in orde. Nadat de beide aangekomenen zich een weinig verkwikt hadden, en uitgerust waren, (Catharina was niet in staat iets te gebruiken) bracht hij ze in de woonkamer.

Bij het aanschouwen van den prachtigen Kerstboom

barstte Hansje, die tot hiertoe van al het nieuwe als versuft was gebleven, in luiden jubel uit. „Moeder,” riep hij, „hoe mooi! O! hoe goed is grootvader, dat hij ons hier heeft laten komen. Het was toch goed, dat ik den brief dadelijk naar de post gebracht heb.”

De boerin snikte. Martin boog zich echter tot den knaap neder en zeide:

„Gij moet grootvader ook hartelijk bedanken, als hij thuis komt en hem beloven, dat gij hem van harte wilt liefhebben en gehoorzamen, als gij hier blijven moogt.”

Het kind knikte. „Och, kwam grootvader maar gauw!” riep hij in argeloos ongeduld. En alsof zijn wensch magnetische kracht had, vernam men op dit oogenblik voetstappen en luide stemmen in den hof.

Met een stil gebed in het hart, dat God zijne pogingen mocht zegenen, schoof hij Catharina een stoel toe en maakte zich gereed om den boom aan te steken.

„Ga hem te gemoet, tante!” zeide Martin. Zij deed het bevende. Vol angst luisterden de achtergeblevenen naar ieder geluid, dat zij konden opvangen. Alleen Hansje was geheel onbeschroomd.

„Martin was ook niet in de kerk,” hoorden zij den boer zeggen. „Waar hij toch zitten mag?”

„Hij is binnen in de woonkamer en steekt den boom aan.”

„Zoo, waarom nu al?”

Martin had juist het laatste licht aangestoken en wederom vouwde hij zacht en biddend de handen: „O Heer. ik heb het mijne gedaan, zoo goed als ik kon, doe Gij nu het Uwe!”

Daar ging de deur open en de boer verscheen op den drempel.

„Daar is grootvader, Hansje, loop hem te ontmoet,” fluisterde Martin den knaap in. De oude stond als door den bliksem getroffen. Zijn snelle blik vloog over den Kerstboom en over Catharina, die bleek en angstig daaronder zat, en een donkere wolk trok over zijn voorhoofd. Hij trad eene schrede terug, maar daar vloog Hansje op hem toe, greep zijne beide handen en riep met een toon van innige dankbaarheid: „Grootvader, ik dank u voor den mooien, grooten Kerstboom en voor de warme dingen, die oom Martin heeft meegebracht en voor alles. Ik wil u, o zoo lief hebben, en altijd heel zoet zijn, als ik hier mag blijven. Grootmoeder zegt: Ik mag, als u het goed vindt. Ja, mag ik, grootvader?”

Er lag zulk eene macht in het natuurlijke gebabbel van het kind, dat de rimpels, die de toorn op het voorhoofd van den boer had veroorzaakt, verdwenen en liefkoozend streek hij met de hand over de blonde lokken van den jongen. Daar naderde Catharina. Met

wankelenden tred kwam zij nader en door inwendige ontroering overweldigd, luid snikkend voor den boer op de knieën vallend, smeekte zij zacht:

„Vader, vader, vergeef het mij!”

Hij wendde zich half af en men zag het aan zijn ontroerd gelaat welk een vreeselijke strijd in zijn binnenste plaatsgreep. Trots en medelijden, toorn en liefde drongen daarbinnen om de overhand.

„Mijn woord, mijn woord!” steunde hij op doffen toon.

„Dat hebt gij gehouden,” zeide de boerin, „gij hebt ze niet teruggeroepen, zij is uit zich zelve teruggekomen, ongeroepen, ge zult ze er nu toch niet weder uitdrijven, nietwaar?”

„Heb medelijden, vader, om Gods wil,” bad de geknielde, terwijl Hansje, die van dat alles niets begreep, verschrikt en onthutst er bij stond en nu eens zijne moeder tot bedaren trachtte te brengen, dan weder met des te meer klem zijne vraag herhaalde: „Mag ik, grootvader?”

En toen daarop de boer nog steeds bleef aarzelen, sprak Martin op luiden, plechtigen toon het woord, dat, gelijk hij wel wist, sedert Zondag als een prikkel in de ziel zijns ooms stak en hem geen rust liet: „Uwe zachtmoedigheid zij allen menschen bekend. De Heere is nabij!”

Toen smolt ook de laatste ijskorst om het hart van den boer; hij boog zich tot de weenende neder.

„Sta op, Catharien,” zeide hij met bevende stem, „gij hebt mij groot verdriet aangedaan, maar gij hebt er ook zwaar voor geboet. Om des Heeren wil, Die heden geboren is, zal alles vergeten en vergeven zijn.”

En toen zij nu weenend en juichend aan zijn hart zonk, drukte hij haar vast en altijd vaster aan zich, alsof het hem nu eerst duidelijk werd, met hoeveel smart hij zijne dochter tot hiertoe gemist had. Daarna trad hij op den jongen boer toe en drukte hem innig de hand.

„Dat is dus uw Kerstgeschenk, Martin. Ik dank u!”

Daar hoorde men voetstappen op de trappen, vroolijke kinderstemmen, en weinige minuten later hoorde men den wagen van den molenaar stil houden.

Toen Marie de teruggekeerde zuster in de armen van Christina zag en de blijde trek op het gelaat der ouders las, reikte ook zij, wel koel, maar niet onvriendelijk haar de hand tot verwelkoming.

En wat aan de hartelijkheid der begroeting van haren zwager nog ontbreken mocht, werd door het luide gejubel der kinderen aangevuld, toen de boerin de witte doeken van de tafel nam.

Buiten echter wierp de maan hare stralen op de

witte, als met een feestkleed versierde aarde neder en aan den hemel stond het als met sterrenschift te lezen : Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen.

